

Varhaiskasvatuksen palvelusetelisäätökirjan päivittäminen erityisesti varhaiskasvatuksessa annettavan tuen ja lapsikohtaisen palvelusetelin korotetun arvon osalta

Opetus- ja kasvatuslautakunta 27.03.2024 § 21
2315/12.07.00.07/2024

Valmistelija: Varhaiskasvatuksen johtaja Annina Kiiveri
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Varhaiskasvatustilain muutokset varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen ovat tulleet voimaan 1.8.2022. Lapsilla on jo ennen päivitystä ollut oikeus tukeen, mutta lakimuutoksen myötä myös valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin määriteltiin entistä tarkemmin kolmiportaisen tuen mallin mukaan tuen tasot ja muodot sekä se, miten tukea annetaan. Aiemmasta poiketen myös yksityisille varhaiskasvatuksen järjestäjille tuli lakiin perustuva velvoite tuen tarjoamiseen. Uudenkaupungin varhaiskasvatuksen palvelusetelisäätökirjan mukaisesti muuta kuin yleistä tukea tarvitsevien lasten varhaiskasvatustilain on ennen lakimuutosta järjestetty pääasiassa kunnallisissa päiväkodeissa.

Lakimuutoksen myötä palvelusetelisäätökirja ei ole enää ollut tältä osin noudatettavissa, vaan asiaan on ollut sovellettava Varhaiskasvatustilain. Uudenkaupungin palvelusetelisäätökirjassa ei myöskään ole ollut määriteltynä, miten yksityisille palvelutuottajille koitua kustannusten nousu huomioidaan, kun he järjestävät rakenteellista tukea (tarkempi kuvaus alla). Tukea tarvitsevien lasten määrä on kasvussa yleisesti, niin myös yksityisen varhaiskasvatustilain osalta. Osittain kyseessä on havainnoinnin ja osaamisen lisääntyminen, minkä myötä lapset saavat useammin tarvitsemaansa tukea, osittain yhteiskunnallisesti tunnistetut haasteet lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin haasteissa. Palvelusetelisäätökirjan päivittämisen prosessia on työstetty osana laajempaa tuen järjestämiseen liittyvää tarkastelua, mikä on osaltaan vaikuttanut valmistelun keston.

Palvelusetelisäätökirjan päivittäminen tuen antamisen osalta on ollut prosessina pitkä myös siksi, että valmistelussa on pitänyt suorien taloustilain lisäksi huomioida vaikutukset myös kunnallisen varhaiskasvatustilain mahdollisiin tuen resursointiperusteisiin, ja rakentaa kyseistä, kokonaan uutta toimintamallia. Prosessin tavoitteena on yhdenmukaiset tuen resursoinnin käytännöt koko Uudenkaupungin varhaiskasvatustilain.

Tuen antaminen ja rakenteelliset tukitoimet:

Lakiin lisättiin 15a §, jossa säädetään lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisesta seuraavaa: Varhaiskasvatustilain osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen

kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Yleinen tuki muodostuu yksittäisistä tukimuodoista. Jos 1 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee vahvempaa tukea, on tukea annettava tehostettuna tukena lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tehostettu tuki muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tukimuodoista.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästyisestä tai muusta, merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Erityinen tuki muodostuu useista tukimuodoista ja on jatkuvaa ja kokoaikaista.

Henkilöstörakenteesta ja mitoituksesta tuen aikana säädetään Varhaiskasvatuslain 35 §:ssä seuraavaa: Päiväkodissa tulee kasvat-, opetus- ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lapsien määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämäänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on tässä laissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus. Mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Asetuksessa voidaan säätää suhdeluvut erikseen vähintään kolme vuotta täyttäneille ja alle kolmivuotiaille lapsille sekä suhdeluvut erikseen enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa oleville ja enemmän kuin viisi tuntia päivässä järjestettävässä varhaiskasvatuksessa oleville kolme vuotta täyttäneille lapsille.

Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai 15 a §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettujen tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen. ([16.12.2021/1183](#))

Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa 1 momentissa tarkoitettua henkilöä vastaava määrä lapsia.

Lapsikohtaisen palvelusetelin korotettu arvo tuen aikana:

Uudenkaupungin varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaa on päivitetty yhteistyössä yksityisten palvelutuottajien edustajien kanssa. Päivitetty palvelusetelisääntökirja on liitteenä. Päivitykset kohdentuvat erityisesti varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen sekä lapsikohtaiseen palvelusetelin korotettuun arvoon tuen aikana. Lisäksi on päivitetty lakiviittauksia sekä ajantasaistettu toimintamallia lasten läsnäoloa seuraavien päiväkirjojen osalta.

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen tuottaja on velvollinen antamaan lapselle hänen tarvitsemaansa tukea ja vastaa siitä, että lapsen oikeus saada varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja sekä varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkitsemis- ja avustamispalveluja ja apuvälineitä toteutuu.

Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki perustuvat lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuslain määrittelemät hallinnolliset päätökset tekee varhaiskasvatuksen johtaja (Hallintosääntö 31 §). Huoltajat osallistuvat aina lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan ja heitä on kuultava ennen päätöksen tekemistä (Hallintolaki 34 §). Ennen hallinnollisen päätöksen tekemistä tuen tasolla siirtymiset käsitellään erityisopetuksen palaverissa ilman yksilöllisiä tunnistetietoja. Hallinnollisen päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee opetustoimen johtaja (Hallintosääntö 31 §). Päätös perustuu yhdessä huoltajien kanssa laadittuun pedagogiseen selvitykseen ja muiden asiantuntijoiden lausuntoon.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti tuen tasot määrittyvät seuraavasti:

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Yleinen tuki muodostuu yksittäisistä tuen muodoista, esimerkiksi yksittäisistä pedagogisista ratkaisuista sekä tukitoimista, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapsen tuki on lyhytkestoista ja/tai intensiteetiltään matalampaa verrattuna tehostettuun ja erityiseen tukeen. Lapsen yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi soveltuvia materiaaleja, välineitä, opetusohjelmia tai osa-aikaista erityisopettajan antamaa tukea. Kerroin on silloin 1-1,5 (määritellään tilannekohtaisesti).

Varhaiskasvatuksessa lapselle on annettava tukea yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tehostettuna tukena, kun yleinen tuki ei riitä. Tuki on intensiteetiltään voimakkaampaa ja yksilöllisempää kuin yleinen tuki. Tukea annetaan lyhytkestoisesti tai pidempään jatkuvana lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti ja se aloitetaan heti tuen tarpeen ilmetyä. Tehostettua tukea annetaan niin kauan kuin lapsi tarvitsee sitä. Lapsen tukea tehostetaan tuen suunnittelulla ja toteuttamistapojen lisäämisellä tai niitä vahvistamalla. Tuki muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tuen muodoista. Oikea-aikaisesti annettu tehostettu tuki ennaltaehkäisee lapsen myöhempää tuen tarpeiden moninaistumista. Kerroin on silloin 2.

Varhaiskasvatuksessa lapselle on annettava tukea yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena, kun yleinen tuki tai tehostettu tuki ei riitä. Erityistä tukea voidaan antaa vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta, merkittävästi toimintakykyä

alentavasta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen. Erityinen tuki on vahvin varhaiskasvatuksessa annettavan tuen taso. Lapsen tuen tarpeen vaatiessa tuki voidaan aloittaa suoraan erityisen tuen tasolla. Lapsella on oikeus saada erityistä tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Erityinen tuki muodostuu useista tuen muodoista ja tukipalveluista, ja on jatkuvaa ja kokoaikaista. Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös. Kerroin on silloin 3.

Mahdollinen lapsikohtaisen palvelusetelin korotettu arvo on voimassa lapsen tuen hallintopäätöksen mukaisesti.

Varhaiskasvatuslain 35§:n mukaisesti tehostetun ja erityisen tuen päätökset edellyttävät vaikutusta lapsiryhmän kokoon tai henkilöstön määrään.

Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai 15 a §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettujen tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoituseseen. ([16.12.2021/1183](#))

Tuen hallintopäätöksen prosessi on kuvattu myös Uudenkaupungin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

Mahdollinen korotettu arvo tulee voimaan siitä ajankohdasta lukien, kun rakenteellisista tukitoimista on tullut kustannuksia palveluntuottajalle. Kuitenkin siten, että takautuvasti Uudenkaupungin kaupunki maksaa korotettua arvoa enintään kahdelta kuukaudelta siitä kuukaudesta lukien, kun asiakirjat ovat saapuneet Uudenkaupungin kaupungille. Tuottajan tulee liittää mukaan erillinen vapaamuotoinen selvitys rakenteellisista tukitoimista ja niiden alkamisajankohdasta, mikäli rakenteelliset tukitoimet ovat alkaneet ennen päätöksentekoa.

Palvelutuottajan tulee myös päätöksenteon jälkeen pyydettyä todentaa sovitun tuen resursoinnin eli rakenteellisen tuen, mahdollisen erityisopetuksen ja sovittujen pedagogisten menetelmien toteutuminen lapsiryhmässä.

Lapsikohtaisen palvelusetelin arvon korottamisen vaikutus on huomioitu vuoden 2024 talousarviota laadittaessa. Kerroinvaihtoehtojen toteuttaminen selostusosan mukaisena (liitteessä vaihtoehto B) ei arvioiden mukaan tulisi aiheuttamaan budjetin ylittymistä vuonna 2024. Laskelmat perustuvat arvioihin, sillä tukea tarvitsevien lasten määrää ei voi täsmällisesti etukäteen olla tiedossa. Kustannusvaikutukset huomioidaan vuoden 2025 talousarviovalmistelussa.

Esittelijä:

Opetustoimenjohtaja Arja Kitola

Päätösehdotus: Opetus- ja kasvatustalokunta päättää, että

1. Uudenkaupungin varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirja hyväksytään liitteen mukaisena 1.8.2024 alkaen.
2. Uudenkaupungin kaupunki maksaa 1.8.2024 alkaen korotettua lapsikohtaisen palvelusetelin arvoa selostusosan mukaisesti: yleinen tuki 1-1,5; tehostettu tuki 2; erityinen tuki 3 * lapsikohtaisen palvelusetelin arvo.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
